

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Ζ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΛΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
Γ. ΣΠ. ΜΑΚΡΗΣ

ΣΤΡΕΨΙΣΤΕ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΝΑ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΗ

Μία εκ τῶν μεγαλητέρων δυνάμεων πρὸς ἠθικοκοινωνικὴν ἀναμόρφωσιν — ἂν μὴ ἡ πρωτίστη καὶ μεγίστη — εἶναι ἡ ἀνάγνωσις : ἡ ἀνάγνωσις βιβλίων μορφωτικῶν, θετικῶν καὶ πρακτικῶν, συνεινούντων τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ωφελίμου, ὀδηγούντων εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον καὶ τὰς ἀσχολίας αὐτοῦ, ἐνισχυόντων καὶ ἐνθαρρυνόντων εἰς τὸ στάδιον τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν τιμιότητα καὶ τὸ καθῆκον.

Ἐκεῖνος ὅστις δύναται νὰ ἔχη μίαν ἢ δύο τοῦλάχιστον ὥρας τὴν ἡμέραν ἀφιερωμένας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τειούτων βιβλίων, καὶ πρωτίστως τοῦ Εὐαγγελίου, ὀλίγον κατ' ὀλίγον θὰ περιορίσῃ τὰ ἐλαττώματά του, θαυμάσῃ τὰς ἀρετάς καὶ τὴν ἰκανότητά του, τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἠθικὴν του, θὰ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν ἡμέραν μετ' ἡμέραν ἀνακαινιζόμενον, γινόμενον νέον ἄνθρωπον. Οὕτω δὲ μορφουμένου τοῦ ατόμου, ἀναμορφοῦται ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς καὶ ἡ Κοινωνία.

Οἱ λαοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ γνῶσις τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἡ ἐξίς τοῦ ἀναγινώσκειν εἶναι μᾶλλον διαδεδομένη, εἶναι καὶ οἱ μᾶλλον προηγμένοι λαοὶ ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς, ἐμπορικῶς καὶ βιομηχανικῶς, πολιτικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς.

Ἰδοὺ παράδειγμα ἡ Ἀγγλία τῆς ὀπίσθιας ὁ λαὸς εἶναι ὁ μᾶλλον φιλαναγνώστης λαὸς ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν. Μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον ἀνὰ χεῖρας ὁ ἄγγλος καὶ μετὰ τὰ ποικίλα πρακτικὰ καὶ θετικὰ βιβλία τῆς σοδαρᾶς καὶ πρακτικῆς φιλολογίας τοῦ ἔθνους του, βαδίζει πάντοτε ἔμπροσθεν ἐν τῇ προόδῳ καὶ κάμνει θαύματα ἐν τῷ πολιτισμῷ.

Ἰδοὺ ἡ Γερμανία, μετὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν τῆς βιβλίων, τῶν μετ' ἀπληστίας ἀναγιωσκομένων καὶ μετὰ φιλοσοφικῆς ἐπιμονῆς μελετωμένων, ἔχουσα κορωνίδα τὴν μετάφρασιν τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ μεγάλου Λουθήρου, φέρει οὐχὶ ἀδίκως τὸν τίτλον τῆς «σοφῆς Γερμανίας».

Ἰδοὺ ὡσαύτως ἡ μικρὰ ἀλλ' εὐδαίμων Ἑλβετία.

Ναί, γενικῶς εἰπεῖν, οἱ μᾶλλον φιλαναγνώσται λαοὶ εἶναι καὶ οἱ μᾶλλον προηγμένοι ἐν τῇ προόδῳ καὶ τῷ πολιτισμῷ.

Ἐξήτάσαμεν ἄλλοτε διὰ μακρῶν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀναγνώσεως εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πρῶτον φύλλον τῆς «Ἀναμορφώσεως» ὑπὸ τίτλον «Καταγίνου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν». Τὸ ζήτημα ὁμῶς τῆς μορφωτικῆς δυνάμεως τῆς ἀναγνώσεως εἶναι μέγα. Ἡ ἄγνοια τῆς ἀναγνώσεως εἶναι τὸ σκότος, τὸ ὅποσον ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἐγκλημα ἢ δὲ εἰς τὴν ἀναγινώσκουσα εἶναι ἡ ἐξίς τῆς ἀρετῆς, ἡ παρότρυνσις πρὸς τὸ καθῆκον, τὸ φῶς τῆς ψυχῆς, τὸ ὅποσον φωτίζει τὴν ὁδὸν αὐτῆς εἰς τὸν ἠθικὸν βίον.

Διὰ θαυμασίαν στροφῶν ὁ μέγας Γαλάτης ποιητῆς Βίκτωρ Οὕγος ἀναπτύσσει τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα εἰς ἕνα ποίημά του γραφὸν μετ' ἐπισκεψίαν του εἰς τὰ κάτεργα. Ἐν αὐτῷ μετὰ μελανώτερα χρώματα χρωματίζων τὴν ἀμάθειαν, ἣτις ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἐγκλημα, ὑποδεικνύει τὴν εὐθύνην, τὴν ὅποιαν ἔχουσι αἱ κοινωνίαι νὰ διδάξωσι καὶ μορφώσωσι τὰ ἑαυτῶν μέλη.

«Ἐκαστον παιδίον, λέγει, τὸ ὅποσον διδάσκαται, εἶναι εἷς ἄνθρωπος, ὅστις κερδίζεται. Ἐπὶ ἑκάτον κλεπτῶν, οἱ πέντε εἶναι ἐν τῷ κατέργῳ, οἱ ἐνενήκοντα δὲν ἐπῆγαν ποτὲ εἰς τὸ σχολεῖον, οὗτοι μίαν φορὰν, δὲν γνωρίζουν νὰ ἀναγινώσκουν, καὶ ὑπογράφουν μετὰ ἕνα σταυρὸν. Τὸ σκότος δὲ αὐτὸ τῆς ἀμαθείας ὀδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὸ ἐγκλημα. Ἡ ἀμάθεια εἶναι ἡ νύξ, ἣτις ἀνοίγει τὴν ἄβυσσον διότι ὅπου τὸ λογικὸν ἔρπει, ἡ τιμιότης χάνει.

«Τὰ πτερὰ τῶν πνευμάτων εὐρίσκονται νεῖς τὰς σελίδας πῶν βιβλίων. Πᾶς ἄνθρωπος ἀνοίγων ἐν βιβλίῳ, εὕρισκει μίαν πτέρυγα καὶ δύναται νὰ πετάξῃ ἐκτὸ ὑψηλά, ὅπου ἡ ψυχὴ ἐν ἐλευθερίᾳ κινεῖται. Τὸ Σχολεῖον εἶναι ἐπίσης ἱερὸν ὄργανον καὶ ὁ Ναός. Τὸ ἀλάβητον, ὅπερ τὸ παιδίον μετὰ τὸν δάκτυλόν του συλλαβίζει, περιέχει ὑπὸ ἕκαστον γράμμα μίαν ἀρετήν. Ἡ καρδία φωτίζεται ἡδέως μετὰ τὴν ταπεινὴν ταύτην λάμψιν.

«Δόσατε λοιπὸν εἰς τὸ μικρὸν παιδίον τὸ μικρὸν βιβλίον. Βαδίσατε μετὰ τὸ φῶς ἀνὰ χεῖρας διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ σὰς ἀκολουθήσῃ. Ἡ νύξ παράγει τὴν πλάνην, ἡ δὲ πλάνη τὸ ἐγκλημα. Ἐλλείψει διδασκαλίας, ῥίπτονται εἰς τὴν κτηνώδη καταστάσιν, κεφαλαὶ ἀτελεῖς μετὰ θλιβερὰ ἔνστικτα καὶ τυφλοὺς ὀφθαλμούς, ῥαβδίζουσαι πρὸς τὸν ἠθικὸν κάσμον. Φωτίσωμεν τὰ πνεύματα τοῦτο εἶναι τὸ πρωτίστον ἡμῶν καθῆκον καὶ ἐκ τοῦ πλέον μηδαμινοῦ στέατος κατασκευάσωμεν ἐν φῶς. Ἡ διάνοια θέλει νὰ ἦναι ἀνοικτὴ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ πνεῦμα ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκκολαφθῇ, καὶ ὅστις δὲν σκέπτεται δὲν ζῆ!

«Οἱ κλέπται οὗτοι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ζῆν. Σκερθῶμεν καλῶς περὶ τούτου. «Τὸ Σχολεῖον μεταβάλλει εἰς χρυσὸν τὸν χαλκόν, ἐνῶ ἡ ἀμάθεια μετασχηματίζει εἰς μόλυβδον τὸν χρυσόν. Λέγω ὅτι οἱ κλέπται οὗτοι κατεῖχον θησαυρὸν τὸ πλοικὸν τὸ ἀθάνατον, τὸ σεβαστὸν καὶ ἀναγκαῖον. Λέγω ὅτι ἔχουσι τὸ δικαίωμα, ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀθλιότητός των, νὰ στραφῶσι πρὸς ὑμᾶς, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἡμέρα μειδιᾷ, καὶ νὰ σὰς ζητήσωσι λογαριασμὸν διὰ τὸ πνεῦμά των. Λέγω ὅτι εἶναι οἱ πεπτωκότες. Τὰ σφάλματα διὰ τῶν ὁποίων εἶναι ἐστιγματισμένοι δὲν εὐθύνουσιν αὐτοὺς. Δὲν θὰ ἠδύνατο καὶ οὗτοι νὰ φωτισθῶσι διὰ τῶν φῶτων, τὰ ὅποια τοῖς ἠρνήθησαν; Εἶναι καὶ δυστυχεῖς καὶ ὄχι οἱ ἐχθροί. Τὸ πρῶτον ἐγκλημα διεπράχθη ἐπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ἐχουσι τῆς σκέψεως τὴν φλόγα ἐσβεσμένην. Ἡ κοινωνία τοῖς ἐκλεψε τὴν ψυχὴν των!»

«Ὁ, ναί! ὅπου ἡ ἀμάθεια ἐπιπολάζει, τὸ ἐγκλημα κυριαρχεῖ. Κοινωνία δὲ ἣτις ἐπιτρέπει πλῆθος ψυχῶν νὰ μένη βεβητωμένη εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, εἶναι ὡσάν νὰ ἐπιτρέπη εἰς τὸν δαίμονα νὰ κυριαρχῇ — ὡσάν νὰ παραδίδῃ τὰς ψυχὰς ἐκείνας εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὸ ἐγκλημα!

«Ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ πρόοδος τῶν κρατῶν δύναται ἀκριβέστατα νὰ γνωσθῇ, οὐχὶ ἐκ τῶν μυριάδων τῶν ὁπίσθιας δύνανται νὰ